

شهید سلیمانی و گفتمان انقلاب اسلامی

که نوعاً خودش مبدع آن‌ها در شرایط ویژه بود، باعث شد او به عنوان دیپلماتی که از موقعیت‌های خطرناک با موفقیت خارج می‌شود، شناخته شود. به گونه‌ای که جریان‌های سیاسی و افکار عمومی به ویژه در جهان عرب به درایت سیاسی و دیپلماتیک وی باور داشتند و ذهنیت دنیای عرب این مهم را پذیرفته بود که وی دیپلماتی کارکننده و صاحب سبک و همواره موفق است. شهادت وی نیز نه در صحنه نظامی بلکه در صحنه تلاش‌های دیپلماتیک رقم خورد و نشان دهنده آن است که در اندیشه شهید سلیمانی اقدامات نظامی مکمل اقدامات و تلاش‌های دیپلماتیک است، نه برعکس.

◆ شهید سلیمانی؛ مجاهد در عمل

یکی از شاخصه‌های دیگر شهید سلیمانی نقش آفرینی وی به عنوان مجاهد عرصه نظامی بود. به عنوان فرمانده سپاه قدس همچون سربازی در خدمت گفتمان انقلاب اسلامی بود و همواره در خط مقدم مبارزه با دسته‌جات تروریست به ویژه در عراق و سوریه حضور می‌یافت و از برنامه‌ریزی تا هدایت جزئیات عملیات‌های نظامی علیه دشمن را عهده‌دار بود. از ویژگی‌های مهم وی، مشورت با فرماندهان میدانی در خط مقدم بود. دست این فرماندهان در اعمال روش‌های ابتکاری باز گذاشته می‌شد. به گونه‌ای که هسته‌هایی در مجموعه او پدید آمده بود که هرکدام وظیفه و مسئولیت خود را به خوبی می‌دانستند. در کنار این، او به معرفت‌افزایی و معنویت‌گرایی در جبهه‌های جنگ هم در جنگ تحمیلی و هم در جبهات برون مرزی در عراق و سوریه اهمیت زیادی می‌داد و همواره تغذیه فکری و روحی مجاهدان برای وی نسبت به امور دیگر اولویت داشت. به گونه‌ای که تک‌تک مجاهدانی که هم‌رزم وی در خطوط مقدم بودند، از سویی به خوبی با گفتمان انقلاب اسلامی و مسئولیت‌های خود نسبت بدان آشنا بودند و از سوی دیگر برای نیل به اهداف گفتمانی با ابزار و خودگذشتگی، شهادت در راه گفتمان اهل بیت^(ع) را با آغوش باز پذیرا بودند. از این رو، مخاطراتی که در این راه وجود داشت، هیچ‌گاه وی و مجاهدان هم‌رزم وی را از طی مسیر انقلاب و گفتمان انقلاب اسلامی باز نمی‌داشت. شاخصه دیگر وی در عرصه نظامی آن بود که مجاهدانی از سرزمین‌های اسلامی را در مجموعه‌های منظم چون لشکر فاطمیون، تیپ زینبیون و حیدریون گرد آورده بود؛ همان‌هایی که از سوی رهبر معظم انقلاب به عنوان رزمندگان بدون مرز شناخته می‌شوند. برای این مجاهدان که همگی با هدفی واحد، یعنی همان هژمون‌سازی گفتمان انقلاب اسلامی در سطح تمدنی و جهانی، با نثار جان فعالیت می‌کنند، شهید سلیمانی به عنوان یک مجاهد، الگو به شمار می‌آید.

◆ ابعاد نقش آفرینی حاج قاسم در گفتمان انقلاب اسلامی

این دو ویژگی شهید سلیمانی (به عنوان دیپلمات

در منطقه و جهان به ویژه پس از حضور نظامی آمریکا در افغانستان و عراق و جنگ داخلی سوریه مرهون نقش آفرینی شهید سلیمانی به عنوان یک دیپلمات و هم‌زمان یک مجاهد است.

◆ حاج قاسم در قامت دیپلمات

پیشینه فعالیت‌های شهید سلیمانی به عنوان فرمانده سپاه قدس نشان می‌دهد که ایشان در قدم اول در صدد بسط گفتمان انقلاب اسلامی از مسیر فعالیت‌های نرم بوده است. بر این اساس وی در پیشبرد میدانی امور به عنوان یک تئورسین در قالب گفتمان انقلاب اسلامی در پیشبرد گفتمان انقلاب اسلامی دست به نظریه‌پردازی در اوضاع سیاسی و اجتماعی متفاوت در منطقه و جهان می‌زد و خود را سابه عنوان یک دیپلمات در صحنه حضور می‌یافت و به صورت حضوری و میدانی نقش ایفا می‌کرد. راه حل‌ها و اندیشه‌هایی را که خود برای اوضاع ویژه و بحرانی طراحی می‌کرد، پیش می‌برد و در این مسیر هیچ مخاطره‌ای مانع حضوری نمی‌شد. او به عنوان یک دیپلمات در عالی‌ترین سطح دست به مذاکره می‌زد و هم‌زمان در اجتماعات خیابانی با مردم در کوچه و بازار در ارتباط مستقیم و مستمر بود. در زمانی که افراط‌گرایان و وهابی‌ها به انتصرون دولت اسلامی عراق و شام (داعش) بخش قابل توجهی از سوریه را متصرف شده بودند و کاخ ریاست جمهوری سوریه در تبرس سلاح‌های سبک آنان قرار داشت، با مسافرت به مسکو و مذاکره مستقیم با ولادیمیر پوتین، رئیس‌جمهور روسیه، وی را برای حضور نظامی در کنار نیروهای مقاومت در سوریه مجاب کرد. با حضور نیروهای روسی در سوریه یکی از مهم‌ترین اقدامات دیپلماتیک شهید سلیمانی آن بود که هماهنگی بین نیروهای مقاومت و نیروهای روسی به وجود آمد. به گونه‌ای که کمترین تنش بین نیروی مقاومت و نیروهای روسی در حمایت از دولت بشار اسد به وجود آید. نقش دیپلماتیک شهید سلیمانی در این بین تعیین‌کننده و کلیدی بوده است.

◆ نقش دیپلماتیک حاج قاسم در مبارزه با داعش

همین‌گونه نقش دیپلماتیک شهید سلیمانی در مبارزه با داعش در عراق و سرکوب آن‌ها در عراق نیز تعیین‌کننده بوده است. او رابطه تنگاتنگی با نیروهای کرد در کردستان عراق و نیروهای شیعه در مرکز و جنوب عراق برقرار کرد و توانست با حمایت از نیروهای حشدالشعبی (بسیج مردمی عراق) که با فتوای آیت‌ا... سیستانی (در ۲۳ خرداد ۱۳۹۳) تشکیل شده بود، نقش پررنگی در برقراری ارتباط و هماهنگی و انسجام با طیف‌های متعدد این نیروها [که از نیروهای عمدتاً شیعی تشکیل شده است، اما گروه‌های سنی، مسیحی و ایزدی نیز در آن هستند] و همچنین جریان‌های تأثیرگذار سیاسی در داخل عراق که یکی از مهارت‌های ویژه او بوده است، داشته باشد. تلاش‌های دیپلماتیک وی در قالب برنامه‌های سیاسی

شخصیت، گفتمان، نگاه، جایگاه و عملکرد شهید حاج قاسم سلیمانی را می‌توان از ابعاد مختلف بررسی کرد. رهبر انقلاب در بیاناتشان در نماز جمعه پس از شهادت سردار دل‌ها توصیه کردند که شهید سلیمانی به عنوان یک مکتب و راه مطالعه شود. بررسی مکتب حاج قاسم و راهی که این شهید بزرگوار در طول عمر خود سپری کرده است، بیانگر ولایت‌پذیری تمام و کمال حاج قاسم به عنوان یک شاخصه ممتاز است. شناخت مکتب حاج قاسم از آنجایی می‌تواند راهگشا و مؤثر باشد که در ذیل گفتمان انقلاب اسلامی مطالعه شود. گفتمان انقلاب اسلامی از چند منظر دارای ویژگی است؛ فضای گفتمانی انقلاب اسلامی کاملاً با فضایی که در آن انقلاب‌ها غالباً برای برنشانیدن یکی از گفتمان‌های سکولار شرقی یا غربی صورت می‌گرفت، متفاوت است. انقلاب اسلامی که بر مدار هویت شیعی رخ نشان داده است، نه تنها از رویه رایج در عصر انقلاب‌ها تبعیت نمی‌کند، بلکه با گفتمان سکولار در هر قدامت‌اندازه‌ای غیریت‌سازی می‌کند.

◆ گفتمان انقلاب اسلامی در کلام امام خمینی (ره)

گفتمان انقلاب اسلامی عملادر سه فضای درون مذهبی، تمدنی و جهانی فعال است. از این منظر باید بتواند با توجه به این فضای سه‌گانه، نشانه‌های گفتمان انقلاب اسلامی را به صورت هدفمند مفصل‌بندی کند تا امکان غیریت‌سازی در مقابل این فضاها را داشته باشد. امام‌را حل^(ع) با درک عمیق از این جایگاه گفتمان انقلاب اسلامی، نقش مهمی برای عملکرد فعالانه این گفتمان قائل بود و به فراگیری این گفتمان (گفتمان انقلاب اسلامی) تأکید داشت که معمولاً از آن به صدور انقلاب تعبیر می‌شد. در سخنان امام خمینی^(ع) این سه فضایی که گفتمان انقلاب اسلامی باید در آن فعال باشد، به خوبی ترسیم شده است. به فرموده امام، هژمون گفتمان انقلاب اسلامی نباید در مرزهای ایران و تشیع محدود شود که اگر چنین شود، دچار روزمرگی و رکود خواهد شد. به باور امام^(ع) گفتمان انقلاب باید به ایجاد پیوند و ارتباط هرچه بیشتر بین شیعه و سنی و تشکل آن‌ها به عنوان یک نیروی واحد و قدتمند جهانی در برابر قدرت‌های جهانی منجر شود.

◆ نقش سپاه قدس در گفتمان انقلاب اسلامی

شکل‌گیری سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به عنوان یک ارگان عمدتاً نظامی در دوم اردیبهشت ۱۳۵۸ به فرمان امام خمینی^(ع) به همین منظور بود. سپاه قدس به عنوان یکی از چهار رکن سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، عهده‌دار پیشبرد و عملیاتی‌سازی رویکرد تمدنی و جهانی گفتمان انقلاب اسلامی است. فعالیت این نیرو از زمانی که سردار سلیمانی در سال ۱۳۷۶ فرماندهی آن را بر عهده گرفته است، سطحی وسیع از خاورمیانه را پوشش داده است که نشان دهنده دامنه تأثیرگذاری وی در منطقه است. به نظر می‌رسد بخش قابل توجهی از توفیق سپاه قدس

